

ברית אבות

הרב צבי נקר שליט"א

מספר הגאון החסיד ר' לייבל סטעמפל שליט"א מלונדון: לפני שלושים שנה נסעתי לדודי, הרה"ק אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זי"ע, לשמחת תורה. זה היה מנהגי בכל שנה, לנסוע בחול המועד ולעשות את שמיני עצרת בבאבוב שבמנהטן. הייתי אז צעיר יחסית וכוחי במותני, הקפדתי שלא לטעום מאומה מחוץ לסוכה. הנהגה זאת אינה להלכה, שכן הולכי דרכים פטורים מן הסוכה. מלבד זאת, הטיסה עצמה אורכת כאחת עשרה שעות, הוסיפו לזה שעת נסיעה מהבית עד לשדה התעופה ומשדה התעופה לבית, והרי אלו שלוש עשרה שעות של צום, ואין לצום בחול המועד. בכל זאת עשיתי כך, פשוט לא הייתי מסוגל להכניס לפי דבר מאכל ללא סוכה לראשי. לא טעמתי דבר מחוץ לסוכה, ועל כן ניתן להבין כיצד הרגשתי כאשר המטוס נחת בניו יורק. בלוד יש סוכה כשרה בשדה התעופה וכל מי שרוצה יכול להיכנס לשבת ולטעום משהו, אבל בניו יורק מי יעמיד סוכה לכבוד? בלוד גם קל יותר לעצור מונית ולנסוע, בניו יורק זה הרבה יותר קשה. כיון שידעתי שאצטרך סוכה בהקדם כדי לטעום משהו, ביקשתי מאחת משתי בנותי שגרות באמריקה שתראה להזמין לי מונית עוד לפני שאני אנחת, כך שברגע שאצא מהטרמינל אוכל להיכנס למונית ולנסוע אל ביתה- אל הסוכה.

הבת עשתה כמצוותי, אך נהג המונית התבלבל והוא נתקע בשדרת הוואי. היה צורך במונית אחרת, וזה לא היה פשוט כלל. ניסינו לעצור מונית, והנהג שואל: "לאן?" "למנהטן", אני עונה לו. "אני לבורו פארק" ענה הנהג. כך עברו נהגים בזה אחר קדושת היהודי קדושת היהודי זה, מי שהואיל בטובו לעצור לנו נסע לבורו פארק, כמו אין אנשים במנהטן, ואני אנה אני בא? מה עושה יהודי במצב כזה, בפרט בימים כאלו של סוכות- חג האמונה, כמובן אומר "גם זו לטובה", "כל מה דעביד רחמנא לטב אביד", הקב"ה ודאי רוצה משהו שמימי בעת כזאת.

סוף סוף אחרי עמידה ממושכת, נעצר לידנו נהג שנוסע למנהטן. על לוחית הרישוי היה רשום שמו של הנהג- דרברמדיקר. הודיתי לנהג על כך שהסכים להעלות אותי ושאלתי: "הרי אתה יהודי, נכון?" זה היה ברור לי לפי שם המשפחה. "אני רואה שהשם שלך דרברמדיקר, אז אתה נכד של הקדושת לוי, הרה"ק מברדיטשוב, זכותו תגן עלינו". "כן, כן" ענה הנהג תוך כדי נסיעה, "סבא שלי אמר לי שאנחנו צאצאים של רבי גדול וקדוש".

רחמי נכמרו על הנהג. כזה ייחוס, וככה הוא נראה? שאלתי אותו: "אתה שומר יהדות? מניח תפילין?" "לא. מה אתה רוצה ממני? שם ברוסיה הקומוניסטים לא הרשו כלום, אפילו ברית מילה לא עשו לי". "אבל פה לא רוסיה", ניסיתי לומר, "כאן אתה יכול לעשות ברית מילה". "אני מפחד" טען הנהג, "זה ניתוח לא פשוט, ואני חושש מזה. בגיל שלי לא עושים ברית". הנהג ממשיך לשפוף את ליבו, "וסתם כך, אני לא מחפש צרות, די לי עם הצרות שכבר יש לי, אין לי ילדים".

ראיתי שכואב לו, "זה בדיוק העניין, אתה נכד של כזה צדיק עליון וקדוש, שמשמים שומרים על שושלת הדורות שלו, צאצא של הקדושת לוי, איך יתכן שלא יעבור ברית מילה? אתה חייב לעשות ברית". אמרתי לו בתוקף: "אם תעשה ברית, בעזרת ה' תתברך בילדים". הנהג לא רצה להמשיך לדבר על כך, אבל אני כבר הבנתי למה הקב"ה סידר ששום מונית לא תעצור לי, אלא רק הדרברמדיקר הזה. "תן לי את הפרטים שלך", ביקשתי, והוא הסכים. הוא נתן לי כתובת ומספר טלפון, שמרתי אותם היטב. ברוך השם הגענו לביתה של בתי. בירכתי בכל לב "לישב בסוכה", אכלתי ושבתי וחיפשתי רעיון מה לעשות כדי לגרום לנהג לעבור ברית מילה. החלטתי לקשר אותו עם לובאוויטש, שם יודעים להתעסק עם יהודים שהגיעו מרוסיה ויש להם ניסיון בברית מילה בגיל מאוחר.

יצרתי קשר עם חסיד לובאוויטש וביקשתי בכל לב שיראו לשכנע את הנהג לעבור ברית. "זה חייב לקרות", אמרתי לו, "הוא נכד של הקדושת לוי מברדיטשוב". ואכן קירבו את הנהג, דיברו איתו והתעניינו בו, והוא מצידו עשה צעדים משמעותיים והתחיל לשמור מצוות, אבל לגבי ברית מילה היו צריכים לעבוד קשה כדי לשכנע אותו. לבסוף, אחרי קרוב לשנה, הוא הסכים להיכנס בבריתו של אברהם אבינו. בשלב הזה היה צריך לדאוג לחדר ניתוח בבית חולים, ובסופה של פרוצדורה התפנה יום אחד בשלהי חודש תשרי.

לפני חג הסוכות קיבלתי טלפון שאני מוזמן להיות הסנדק בברית של הנהג, הנכד של הקדושת לוי. "אתה בוודאי תהיה כאן, כמה ימים אחרי סוכות", אמרו לי. "חשבנו שכיון שבזכותך בכלל הגיע היהודי לברית, מן הראוי לכבד אותך". התכבדתי ושאלתי: "באיזה יום הברית?" "יומיים אחרי החג".

צב נ ק ר

לעילוי נשמת
הרב אלטר אהרן יצחק
הרשקוביץ זצ"ל
י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלוך לשבת
200 ₪ בלבד
בנק דיסקונט סניף 56
השבון 215973
ע"ש: SHCH office
אסמכתא למייל:
Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, חדרה, נתניה,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמך

העלוך נתרם להצלחת התורמים
הצלחה ברוחניות ובגשמיות, שנה טובה ופתקא טבא
אמן, כן יהי רצון.

בצרתם לו צר

הגאון רבי שאול אלטר שליט"א

כתוב בתהלים (צא, טו) 'קראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו', ולכאורה היה צריך לומר להיפך, 'עמו אנכי בצרה, יקראני ואענהו', כי אחרי שיקראני ואענהו, כבר אין עמו אנכי בצרה, שהרי כבר נענה ונושע. ועיי"ש ברש"י ובמלבי"ם.

ויבואר כוונת הפסוקים בהקדם מה שרש"י הביא מחז"ל על הפסוק 'אהי-ה אשר אהי-ה' - 'אהיה עמם בצרה זאת, אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות. אמר לפניו רבש"ע מה אני מזכיר להם צרה אחרת, דיים בצרה זו. אמר לו, יפה אמרת, כה תאמר לבני ישראל אהי-ה שלחני אליכם'. ויש להתבונן, הרי הקב"ה קיבל טענת משה רבנו כי דיים בצרה זו, ואם כן מדוע משה רבנו בעצמו היה צריך לשמוע אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות. אלא שמשה רבנו ע"ה במדרגתו כששומע 'אהיה עמם', כבר אין גלות ואין צרה, כי עצם הידיעה הברורה שהקב"ה עמנו בכל מצב, מסלקת הרגשת הגלות, בין בגלות מצרים ובין בשאר גלויות. אבל בני ישראל במצרים לא היו עדיין בדרגה זו, ולכן לא יכלו לשמוע שיהיו עוד גלויות.

אמנם הרי השי"ת אמר ונכתב בתורה 'אהיה אשר אהיה', כי באמת ההרגשה של כל יהודי צריכה להיות שהקב"ה עמו בכל גלות ובכל צרה, בכלל ובפרט, וזה לבד נותן את הכח להתחזק. וכמו שכתוב בתיקוני זוהר על הפסוק 'בכל צרתם לו צר' - לו צר בוי"ו, לא צר באל"ף (עי' סוטה לא). כי בהוא זמנא דאיהו עם ישראל לא צר ודאי. דעצם הידיעה שהצרה הוא מאת הקב"ה - לו צר, הרי הוא לא צר - אין שום צער ואין גלות, ואמנם בתיקוני זוהר שם מדובר על היצר הרע, אבל הרי אמרו חז"ל 'גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שעביסה ושעבוד מלכויות', שהיצר הרע והצרות של שעבוד מלכויות הם המעכבים מלעשות רצון ה', ודאי אחת היא, וכשזוכרים מי הוא הנותן את העת צר - הבורא יתברך שמו שהוא עם ישראל, כבר אין צרה כלל.

וזה גופא כוונת הפסוק 'קראני ואענהו עמו אנכי בצרה', שלפעמים כשאדם נמצא בעת צר וקורא לה' מקירות לבו להיושע, הישועה הוא שעמו אנכי בצרה, שאף כאשר את הפעקל שנגזר חייבים לעבור, אבל אבינו שבשמים קורא ואומר לכל אחד ואחד בקושי שלו - מייין קינד איך בין מיט דיר, ביסט נישט אליין, דיין פעקל איז פון מיר = הילד שלי אני איתך, אתה לא לבד, החבילה שלך שלך ממני, והנך מקיים שליחותי, ידיעה והרגשה זו שעמו אנכי בצרה - שהכל ממנו ית"ש - לו צר, זה גופא הוא 'ואענהו' - שעיי"ז לא צר'.

ד' מינים לפני הלל

רבנו ישראל מאיר הכהן זצוק"ל

השמחה בעיירה הקטנה הרקיעה שחקים. האוכל היה בצמצום גדול. בגדים ראויים כמעט ולא היו. כעת עברה השמועה ברינה בין הפליטים הרבים שמילאו את העיירה: "השיגו ארבעת המינים!" אז יש ארבעת המינים, אבל רק סט אחד. ליהודי סנובסק היה ברור מי יזכה ליטול אותו. בבוקר חג הסוכות הסתיימה חזרת הש"ץ. שקט השתרר בבית הכנסת, השמש ניגש בהתרגשות רבה עם ארבעת המינים לעבר ה'חפץ חיים'. אלא שגאון ישראל נענע בראשו

יומיים... זה בכ"ה בתשרי, יום ההילולא של בעל הקדושת לוי. מר דרברמדיקר נכנס בבריתו של אברהם אבינו בכ"ה בתשרי, והנה אחרי שנים שהיה נשוי ללא ילדים, התברך בבן באותה שנה. עין בעין ראינו איך זכותו של הסבא הקדוש חופפת על היהודי היקר הזה. הבן כבר נכנס לברית בהיותו בן שמונה ימים, ויקרא שמו בישראל לוי יצחק.

זמן שמחתנו

הרה"ק רבי יעקב אריה אלטר מגור שליט"א

והשענו תחת העץ, אי' במד' אמר הקב"ה לאברהם וכו' אתה אמרת והשענו תחת העץ חייך שאני פורע לבניך וכו' (תהלים קה) פרש ענן למסך הרי במדבר בארץ מנין (ויקרא כג) בסוכות תשב שבעת ימים מנין שנא' (ישעיה ד) וסוכה תהיה לצל יומם מחורב, חשבתי שבשבת חול המועד סוכות אין לומר שלום עליכם, כי איך אפשר לומר צאתכם לשלום, לשלוח את המלאכים, הלא אברהם אבינו הכניסם, ובזכות זה שא"ל השענו תחת העץ זכינו לסוכות, וכת' שם ואברהם הולך עמם לשלחם, הרמז לכח ההמשכה מחג הסוכות, כמו אברהם אבינו עליו השלום, אחר שהיו אצלו המלאכים ונשענו תחת העץ, הלך עמם לשלחם, כן אני פורע לבניך שכח ימי הסוכות הולך ומתלווה עמנו כל השנה.

אברהם יושב על פתח גהינום ואינו מניח אדם מהול מישראל לירד לתוכה, ובאושפיזא שלו בוודאי, כתוב במדרש שאמר הקב"ה לאברהם במה אתה מבקש שישתעבדו בניך, בגהינום או בגלויות, ואברהם בירר לו הגלויות שהשיאו הקב"ה לך, על כן אברהם יושב על פתח גהינום ואינו מניח וכו'. כי אחר שבירר לו הגלויות אינו בדין שיירשו גם גהינום, גם הסוכה היא כעניין הגלות, כמו שכתוב בתפילת ה'יהי רצון' כשנכנסין לסוכה וזכות צאתי מביתי וכו' יחשב לי זאת כאילו הרחקתי נדוד, וזהו זכרתי לך וגו' לכתך אחרי וגו', הרמז לסוכות כמו שכבר כתוב, וכמו שנצטווה אברהם אבינו ע"ה לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך, צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי, הם ב' עניינים, שתי הגדרות, ענין צא מדירת קבע, והוא כאילו הרחקתי נדוד, וענין שב בדירת ארעי, מצות הישיבה בסוכה, בימי הסוכות דירתו של האדם היא דירת עראי בלבד, והסוכה היא דירת הקבע.

בחג נידונים על המים, כתוב בגמ' שד' מינים באין לרצות על המים, ואמרו חז"ל: גשמים נמי היינו פרנסה כשהשם יתברך נותן אותם בחסדו, זהו זמן שמחתנו, וכתוב בשפת אמת: ג' רגלים יש בהם ג' ברכות על בני חיי ומזוני, פסח בני, שבועות חיי, חיי עולם, וחג הסוכות הוא מזוני, ולכן הוא בזמן שמחה, כי הקב"ה כביכול שמח בהכינו מזון לבריותיו, וכמו שכתב הנה נתתי לכם את כל עשב וגו' ובכל מקום שכתוב לשון זה, הוא לשון שמחה וכו' ע"ש, קודם חטא אדם הראשון הנה נתתי לכם, ואחר החטא נתקלקל, בעיצבון תאכלנה, ובסוכות זמן שמחתנו חוזר כתחילה וכשיש פרנסה הבריות שמחיות, ואכן הוא זמן שמחתנו.

להצטרפות למייל:

Shuly3910@gmail.com

לשלילה לתמיהת כולם וסימן לשליח הציבור להמשיך בהלל.

לאחר התפילה ניגשו פרנסי הקהל נבוכים אל פוסק הדור שהתארח בעירם. "שמא מצא כבודו פסול בארבעת המינים שטרחנו להביא במסירות נפש?" "חלילה וחס", הרגיע אותם 'ה'חפץ חיים', ואף ביקש ליטול אותם כעת בברכה. "הלא תבינו", הסביר הכהן הגדול מאחיו במתק שפתיים לראשי הקהל, "לפני ההלל בבית הכנסת, אין אפשרות לתת לכל הקהל לברך על ארבעת המינים.

"ואם תאמרו שחשובי הקהל ייטלו את ארבעת המינים בברכה לפני ההלל ורק אחרי התפילה ייטלו הציבור את ארבעת המינים", המשך 'ה'חפץ חיים' בחלחלה גלויה, "הלא זהו משחק באש! אם מישהו יחשוב שגם לו מגיע לנענע את ד' המינים יחד עם ראשי הקהל ובסופו של דבר לא יקבל - נמצאנו פוגעים באיש ישראל שזו עבירה מדאורייתא, בשביל לקיים 'נענועים' שהם מדרבנן.

"אלא מה, שרק אני אטול את ארבעת המינים בברכה לפני ההלל? מי אני ומה חיי שאזכה לבדי במצווה שכולם נושאים אליה עיניים..."

הושענא שלש שעות | מלחמת גוג ומגוג

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

"הושענא שלש שעות הושע נא".

יש בזה הרבה פירושים. ופעם שמעתי לבאר על פי הגמרא בשבת (דף פ"ט ב') 'לעתיד לבוא אמר לו הקב"ה ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו וכו' כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא ענשת עלייהו וכו' פשו להו תרתי טרי ופלגא'. ונמצא בחישוב הסוגיה שלמסקנא נשאר שלש שעות שצריך כפרה. וזו הכוונה על אותם ג' שעות.

אבל עי' באוצר המדרשים שמלחמת גוג ומגוג יהיה שלש שעות, ומבארים שזה הכוונה כאן בהושענא שמתפללים להינצל ולהיושע מקושי אותן השעות, כימלחמת גוג ומגוג תהי' בסוכות כדלהלן. ועוד בענין מלחמת גוג ומגוג: הנה מלחמת גוג ומגוג תהיה בסוכות כמו שכתב הטור (או"ח סימן ת"צ) בשם רב האי גאון, ונראה שזו כוונת הכותב ביחזקאל (ל"ט י"ב והוא הפטרת שבת חוה"מ סוכות) וקברום בית ישראל למען טהר את הארץ (שבעה חדשים", שיהיו מוכרחים לטהר הארץ מהמתים עכ"פ עד שבעה חדשים כשיוכלו להביא עכ"פ פסח שני בטהרה, ואם נאמר שהשנה שמשח יבא תהיה מעוברת הוא מזויק מאד שיגמר ממש בפסח כדי שיוכלו לעשות הפסח בטהרה (טעמא דקרא יחזקאל ל"ט).

עוד צריך לומר, שבפרק שירה פרק ד' כתוב 'שתרנגול בקול רביעי אומר לישועתך קיויתי ה'.. והדבר יתבאר על פי המובא בספרים שמלחמת גוג ומגוג תמשך ג' שעות ועל זה אמרו בהושענות הושענא ג' שעות ומבואר במכילתא (שמות י"ד כ"ד) אין הקב"ה עתיד ליפרע מן הרשעים לעתיד לבוא אלא לבקרים (כ"ג הגר"א שם) שנא' "לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר ה' כל פועלי און" ומבואר שם במכילתא, שמדובר בהנץ החמה ואז יהיה מפלת גוג ומגוג, נמצא שהמלחמה תתחיל ג' שעות קודם נץ החמה (והוא בהושענא רבא כמו שכתוב במדרש תלפיות ערך גוג ומגוג) ולכן בקול רביעי שהוא תחלת ג' שעות קודם נץ החמה שאז מתחיל מלחמת גוג ומגוג אומר 'לישועתך קיויתי ה'.

שיושיענו מידם ומסתבר שעל זה קריאתו.. (פרק בשיר על פרק שירה אות ל"ו).

אל תשליכוני מלפניכם

הגאון רבי דב צבי קרלינשטיין זצוק"ל

יחד עם הרגשת ההודאה על הטוב שגמלנו הקדוש ברוך הוא בשנה שחלפה [על אף כל מה שעברנו], הנה לאור דלות המעשים בשנה שעברה, ואי ניצול של ארבעים הימים הקדושים שמראש חודש אלול עד יום כיפור, טורדת את האדם הדאגה, איך היה החיתום ביום כיפור זה. והשמחה במוצאי יום כיפור היא בבחינת 'וגילו ברעדה' - מה צופנת עבורו השנה הבאה.

בספר 'חוט המשולש' מסופר, שקודם פטירתו אמר החת"ם סופר: 'עבר עליו ראש השנה ויום הכיפורים לטובה, ועתה בהושענא רבה נפל' - 'פאן דער חתימה האבען זי אמיר הינויסגעווארפען'. וידוע שהגאון רבי אליהו לאפיאן היה חוזר על הדברים בשיחתו כל ליל הושענא רבה.

ראוי אפוא לדעת, שעבודתנו לא נסתיימה עם צאת יום הכיפורים, שאף שהחיתום היה בסוף 'נעילה', עדיין אין זה סוף החיתום, ועדיין יש שהות עד הושענא רבה לבטל את מה שנגזר ב'נעילה'. ודווקא במוצאי יום הכיפורים מתחילת העבודה המיוחדת מאד של 'הושענא רבה'. ואשר על כן, יכולים אנו להחליט לחזור עכשיו בתשובה, ולקבל על עצמנו קבלה מוחלטת להתחזק בלימוד התורה ובעמלה, וביתר השמירות עליהם מצווה האדם. כי רק בהושענא רבה יוחלטו הדברים לגמרי. וקבלה שבאה שמחה של מצוה - קבלה מעליתא היא. ואין כאן המקום להאריך בזה.

ידוע, שיום כיפור נקרא היום הארבעים. ובספר 'כף החיים' כתב וזה לשונו: 'זמיון א' דראש חודש אלול עד יום הושענא רבה הם נ"א יום. ולזה אומרים "הושענא רבה", רוצה לומר, הושע יום נא, שהוא הסיים', עד כאן לשונו.

אומר דוד המלך עליו השלום: 'אם עונות תשמור יה', 'אם' - בגימטריא ארבעים ואחד, דהיינו, אם ביום הארבעים ואחד שהוא למחרת יום הכיפורים - 'עוונות תשמר יה', רוצה לומר, עדיין אנו מלאי עוון, שמכובד עוונותינו לא זכינו לטוב ח"ו ביום כיפור, כי אז - 'מי יעמוד', 'מי' - בגימטריא חמישים ואחד עם הכולל, רוצה לומר, יום הושענא רבה שהוא היום החמישים ואחד ארבעים יום שעמד משה רבנו בשמיים מראשון באלול עד יום כיפור, והיו"ד הור רמז לימים שבין יום כיפור ל'הושענא רבה', וכפי שהבאנו שחסר אחד בגימטריא אינו מעכב.

מה חבל, שאחרי הימים המרוממים שעברו עלינו, ועם תחילת הימים שקודם 'הושענא רבה', איננו נשארים במסגרת, שאז בלי ספק היה ניתן לנו למצות הרבה יותר מקדושת הימים. אבל גם היום, כל בן תורה כשחוזר לביתו נמצא במסגרת של בני תורה, ויכול להשתלב באוירה של ישיבה. אך יש לדעת שלפנינו עומדת עבודת 'הושענא רבה', יום שבו יוכרע גזר דיננו. ולנגד עינינו צריך להתנפנף ללא הרף: 'ממי אירא', ולעומת זאת 'מי יעמוד'.

אנו נקיים כעת, ובנקיותנו התחברנו אליו, נדבקנו היום לבורא עולם ולו

בנקודה קטנה. הסירו מאיתנו בגדים צואים והלבישו אותנו מחלצות. נא, בל נהיה כתינוק, ששעה קלה לאחר שהולבש מחלצות הוא מטפח באשפה ומטנף בגדי. נשמור על הנקיות בכל כוחנו, בל נרפה. וזאת, בעמל התורה, בתפילה ובדקדוק המצוות.

'אל תשליכנו מלפניך ורוח קודשך אל תיקח ממנו' – התחננו היום כמה פעמים. 'תכן לומר, על הדרך המליצה אמנם, שבת קול עונה לנו ממרומים: עד שאתם, בני, מבקשים ממני שלא אשליך אתכם, מבקש אני מכם – אל תשליכוני אתם מלפניכם. יהי רצון שהקדוש ברוך הוא יעזור לכל אחד ואחד מאיתנו להצליח בעבודה של 'הושענא רבה', ונזכה להיכנס לסוכה הקדושה – שם שורה השכינה הפורשת עלינו את כנפיה – כשאנו בנקיות, בקדושה ובטהרה, וידוע מה שכתוב בספרים, שלא היה ניתן להיכנס לסוכה אלמלא טהרת יום הכיפורים שקדמה לה, ונזכה לחוש בחג שמחה אמיתית. ויתקיים בנו' 'והביאנו לציון עירך ברינה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם' – במהרה בימינו אמן ואמן.

אנא ה' – ישועה או הודאה?

הגאון רבי דוד כהן שליט"א

בדברי התוס' בסוכה לז, ב, כתבו הטעם שמנענעים גם ב'אנא ה' הושיעה נא', משום שבתר קרא ד'אז ירננו כל עצי היער, כתיב 'הודו לה' כי טוב. וזה נגד הנענועים ש'בהודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו ומשום דכתיב בתריה 'ואמר הושיענו אלקי ישענו', באים הנענועים גם ב'אנא ה' הושיעה נא'. ודבריהם צ"ע, כיון שחובת הנענועים הוא מקרא ד'אז ירננו כל עצי היער', שהוא ענין שבח והודאה, מה שייך ענין זה לבקשת 'אנא ה' הושיעה נא', שהוא בקשת ישועה ולא שבח והודאה.

ואפשר לבאר ענין זה במקצת, בהקדמת דברי רבנו יונה בשערי תשובה שער רביעי אות יג: ונאמר 'אודך ה' כי אנפת כי ישוב אפך ותנחמני', וכן בענין ההודאה על הטובה נאמר 'אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך', פירוש אודך על הטובה שעשית עמדי, ובעבור זה אקוה להתמדת טובותיך, ונאמר 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא', 'צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא'. ומבואר בדבריו, שההודאה עצמה היא סיבה לבקשת הישועה, ומתוך ההודאה על הטובה, באה התקוה והבקשה על התמדת הטובה.

ולפי"ז יש לבאר, שגם בקשת 'אנא ה' הושיעה נא', שייך לסדר ההלל וההודאה של 'הודו לה' כי טוב', כיון שמתוך ההודאה בוקעת ועולה בקשת הישועה, ולפיכך גם בקשת הישועה היא חלק מן ההודאה, ובחיוב הנענועים של ההודאה, באה גם בקשת הישועה של אנא ה' הושיעה נא. אולם עדיין אין זה מספיק, שהרי מדברי התוס' מבואר לכאורה, שאנא ה' הושיעה נא, היא עצמה הודאה. וגם בעיקר דברי רבנו יונה משמע שמתוך ההודאה באה בקשת הישועה. צ"ב.

וידידי הגר"ב שליט"א אמר בזה, בהקדם דברי רבנו יונה בברכות ד, ב מדפי הרי"ף, שכתב בביאור סוגית הגמ' 'איזהו בן עוה"ב זה הסומך גאולה לתפלה': ועוד אמר מורי נר"ו טעם אחר, מפני כשמזכיר גאולת מצרים ומתפלל מיד, הוא מראה שבוטח בקב"ה כתפלה, כיון שמבקש ממנו צרכיו, שמי שאינו בוטח בו לא יבקש ממנו כלום. ומבואר,

שבבקשת צרכיו, מגלה האדם ומראה שהוא בטוח בקב"ה שנותן לו כל צרכיו.

ולפי זה יש לבאר גם את זה שבקשת 'אנא ה' הושיעה נא' היא חלק מן ההודאה, כיון שבבקשה זו מגלה ומראה שהקב"ה נותן לו מחסדו, שאם לא היה הקב"ה נותן לו מחסדו, לא היה מבקש ממנו, ולפיכך הבקשה עצמה היא הודאה, שהקב"ה נותן לנו כל צרכינו בחסדו הגדול.

עליה לרגל – מורא מקדש

הגאון רבי הלל זקס זצוק"ל

"שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלוקי ישראל".

פעם פנה אחד מחשובי התלמידים בישיבת חברון – למורו ורבו הגאון רבי הלל זקס זצ"ל, ושאלתו בפיו: "מדוע אין רואים את רבנו בסביבת הכותל בשום זמנים ידועים?" [שכן לא נהג להגיע בחג השבועות לכותל המערבי יחד עם תלמידי הישיבה, ולא היה ידוע לאיש האם ומתי הוא מגיע לפוקדו במשך השנה].

השיבו רבו בבת שחוק, אך ברצינות: "כשם שאומרים אודות ציון הרשב"י שהוא 'בורח' משם בעת האנדרלמוסיה ותערובת, כך סבורני שה'כותל' בורח מה'כותל', מאז שעשוהו כל מיני ארחי פרחי מקום מסיבתם ונגינותם"...

הציע הבחור בנימוס: הנה יודעני כי בימי שישי, בעזוב אחרון האוטובוסים את רחבת הכותל, נעשה המקום 'נקי' ומוכן לתפילה שקטה ומכובדת לכל הנמצא שם, ובס"ד אף יש בידי אישור כניסה עד לתוככי הרחבה, ואם הדבר ראוי לדעת הרב, הנה אנכי יכול לקחתו במכונית שמה, וכן להשיבו כמובן. הדברים התקבלו על לב ראש הישיבה, ואכן קבע הוא עם הדובר לצאת ביום השישי הקרוב אל הכתל המערבי. ובשעה היעודה, נכנסו הרב והרבנית אל המכונית, ונסעה ה'משלחת' בחדוה אל מקום חפצה. הנהג החנה את האוטו בתוככי הרחבה הסמוכה לרחבת הכותל המערבי, ויצא לצד רבו כשפניו מועדות אל עבר כתל בית מקדשנו. אלא שהבחין לפתע, במהירות הליכתו, כי אין רבו לצידו.

סב מידוענו לאחור, ואז הבחין כי הרב עודו 'נטוע' במקומו ואינו מתקדם. מתפלא, צעד הבחור אחורנית, לעבר ראש הישיבה, וככל שהתקרב, שם לב כי רעד אחז ברבו, וכי הוא נשען מלוא קומתו על איזה דבר לבל יפול ח"ו.

תחילה נבהל התלמיד בחוששו שאולי משהו בבריאיות הרב זקס, הרועד כולו, איננו תקין, ואולם הטיב לראות כי אין כאן ח"ו חולשת הגוף אלא דבר אחר. ונשאר הבחור ליד רבו, משתאה. וכשהתאפשר, שאל הנער בהכנעה, האם אוכל לעזור במשהו?

ונענה בקול רועד: 'מורא מקדש'!

עלות העלון לשבת, הינה 200 ₪ בלבד

ניתן לפנות לתרומות ולהקדשות למייל
shuly3910@gmail.com

ניתן להעביר לחשבון 61135, בנק דיסקונט, סניף 056
ע"ש SHCH office

ניתן לפנות לטלפון 058.329.0739